

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE IN JAVNO UPRAVO
DIREKTORAT ZA ZAKONODAJO S PODROČJA PRAVOSODJA

Župančičeva 3, 1000 Ljubljana

T: 01 369 52 68

F: 01 369 57 83

E: gp.mpju@gov.si

www.mpju.gov.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
Urad Vlade RS za komuniciranje
gp.ukom@gov.si

Številka: 010-24/2013

Datum: 24.1.2013

Zadeva: Predlagam. vladi.si predlog 4015-477: Nezakonito pridobljeni dokazi

Zveza: Vaš dopis št. 092-477/2012/1 z dne 4.1.2013

Spoštovani!

Z dopisom št. 092-477/2012/1 z dne 4.1.2013 ste nam posredovali predlog za spremembo kaznovalne zakonodaje tako, da bi se v kazenskem postopku lahko upoštevali vsi zbrani dokazi, ne glede na to ali so pridobljeni na zakonit ali nezakonit način oziroma tako, da bi bila v kazenskem postopku onemogočena izločitev protipravno pridobljenih dokazov.

Pravna podlaga za izločitev protipravno pridobljenih dokazov v kazenskem postopku je vsebovana v drugem odstavku 18. člena in v 8. točki prvega odstavka 371. člena Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/2012-UPB 8; v nadaljevanju ZKP). V drugem odstavku 18. člena ZKP je določeno da »sodišče ne sme opreti sodne odločbe na dokaze, ki so bili pridobljeni s kršitvijo ustavno določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kot tudi ne na dokaze, ki so bili pridobljeni s kršitvijo določb kazenskega postopka in je zanje v tem zakonu določeno, da se sodna odločba nanje ne more opreti, ali ki so bili pridobljeni na podlagi takega nedovoljenega dokaza«, v 8. točki prvega odstavka 371. člena ZKP pa je določeno da je podana bistvena kršitev določb kazenskega postopka, »če se sodba opira na dokaz, ki je bil pridobljen s kršitvijo z ustavo določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali na dokaz, na katerega se po določbah tega zakona sodba ne more opirati, ali na dokaz, ki je bil pridobljen na podlagi takega nedovoljenega dokaza«. Iz navedenega izhaja, da mora sodišče v kazenskem postopku izločiti ne samo vse protipravno pridobljene dokaze, temveč tudi dokaze, ki so bili pridobljeni na podlagi protipravno pridobljenih dokazov, tudi če so sami po sebi zakoniti.

Posredovani predlog je torej predlog za spremembo ZKP, s katero bi črtali drugi odstavek 18. člena in 8. točko prvega odstavka 371. člena oziroma bi črtali 8. točko prvega odstavka 371. člena in spremenili drugi odstavek 18. člena tako, da bi izrecno določal da sodišče sme opreti sodne odločbe tudi na protipravno pridobljene dokaze.

Menimo da sta obe rešitvi nesprejemljivi in da bi bila ureditev, po kateri bi bila izločitev protipravno pridobljenih dokazov prepovedana, v nasprotju z Ustavo Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33I/1991, 42/1997, 66/2000, 24/2003, 69/2004, 69/2004, 69/2004 in 68/2006; v nadaljevanju URS).

S črtanjem drugega odstavka 18. člena in 8. točke prvega odstavka 371. člena ZKP sicer ne bi obstajala več zakonsko predpisana obveznost izločanja protipravno pridobljenih dokazov, vendar pa sodišča v primeru dokazov, ki bi bili pridobljeni s kršitvijo ustavno določenih človekovih pravic, le-teh v skladu s četrtem odstavkom 15. člena URS vseeno ne bi smela

upoštevati. V četrtem odstavku 15. člena URS je namreč določeno, da sta zagotovljena sodno varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravica do odprave njihove kršitve. Iz zagotovljenega sodnega varstva namreč izhaja, da morajo sodišča upoštevati določbe o človekovih pravicah tudi v postopkih, katerih predmet spora niso te same človekove pravice, iz zagotovljene pravice do odprave kršitev pa izhaja da ima posameznik pravico do vzpostavitve stanja, ki je obstajalo pred kršitvijo človekove pravice. V primeru pridobitve dokaza na podlagi kršitve človekove pravice to torej pomeni, da mora sodišče paziti na morebitno kršitev človekovih pravic po uradni dolžnosti, torej tudi če se stranke ne bi sklicevale nanjo (ter tudi če sama človekova pravica, ki bi bila kršena, ne bi bila neposredno predmet konkretnega spora), in da bi sodišče ob ugotovljeni kršitvi človekove pravice vzpostavilo stanje, kakršno je bilo pred kršitvijo, s tem, da takšnega dokaza v postopku ne bi upoštevalo.

S črtanjem 8. točke prvega odstavka 371. člena in spremembo drugega odstavka 18. člena ZKP na način, da bi sodišče moralo upoštevati tudi protipravno pridobljene dokaze, pa bi bil poleg v prejšnjem odstavku navedenega člena, kršen vsaj še 153. člen URS, v katerem je v drugem odstavku med drugim določeno, da morajo biti zakoni v skladu s splošnoveljavnimi načeli mednarodnega prava in veljavnimi mednarodnimi pogodbami, ki jih je ratificiral Državni zbor. Izločitev protipravno pridobljenih dokazov je namreč splošno veljavno in sprejeto načelo mednarodnega prava, s katerim se omejuje samovoljno ravnanje represivnih organov in varujejo človekove pravice obdolženca. Človekove pravice, katerih kršitve bi z onemogočenjem instituta izločitve protipravno pridobljenih dokazov posredno tolerirali, in ki so zajete tudi v URS so nedotakljivost človekovega življenja (17. člen), prepoved mučenja (18. člen), varstvo osebne svobode (19. člen), varstvo človekove osebnosti in dostojanstva (21. člen), pravica do osebnega dostojanstva in varnosti (34. člen), varstvo pravic zasebnosti in osebnostnih pravic (35. člen), nedotakljivost stanovanja (36. člen), varstvo tajnosti pisem in drugih občil (37. člen) ter varstvo osebnih podatkov (38. člen URS).

Tudi Evropsko sodišče za človekove pravice je v primeru El Haski proti Belgiji, št. 649/08, odločilo, da bi upoštevanje dokaza, pridobljenega s kršitvijo 3. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: Konvencija), ki med drugim prepoveduje mučenje, pomenilo kršitev 6. člena Konvencije, ki določa pravico do poštenega sojenja. Konvencija je veljavna mednarodna pogodba, ki jo je ratificiral Državni zbor Republike Slovenije z Zakonom o ratifikaciji Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 7/1994), zaradi česar bi bil zakon, ki bi bil z njo v nasprotju, v skladu z drugim odstavkom 153. člena URS neustaven.

Na koncu predlagatelj utemeljuje upravičenost svojega predloga s prepričanjem, »da se nekdo, ki stori kaznivo dejanje ne more sklicevati na človekove pravice, še najmanj pa, da je dokaz pridobljen nezakonito«. V zvezi z navedenim opozarjamo, da je ena od temeljnih človekovih pravic, ki je izrecno navedena tudi v 27. členu URS, domneva nedolžnosti. V skladu z navedenim členom URS kdor je obdolžen kaznivega ravnanja velja za nedolžnega, dokler njegova krivda ni ugotovljena s pravnomočno sodbo.

Glede na navedeno je tako v teoriji kazenskega prava kot tudi na podlagi konvencij in primerjalnopravnih ureditev jasno, da v kazenskem postopku sodišče ne sme upoštevati protipravno pridobljenih dokazov, saj so pridobljeni s kršitvijo človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali pa z drugim nezakonitim delovanjem pristojnih državnih organov.

S spoštovanjem.

mag. Matija Vidmar
v. d. generalnega direktorja

Pripravil: Anže Kromar
Pregledala: Andreja Lang